

Munch fargelegger universitetshistorien

Velkommen! Du befinner deg nå i Aulaen til Universitetet i Oslo.

La oss begynne med fortellingen om hvordan Norge fikk et eget universitet, og en egen Aula. Da kan vi bli stående her inne, i søylehallen som leder inn til Aulaen, og spole over 200 år tilbake i tid. Norge og Danmark styres som ett land. Hester med kjerrer på slep humper på brosteinene utenfor. Norges befolkning er, gjennom nye skolelover, på vei til å lære seg å lese og skrive. Opplysningstidens og nasjonsbyggingens vind blåser over Europa. Dette gjør at spørsmålet om Norge skal få sitt eget, norske universitet, slik at akademikerspirer ikke må dra helt til København for å studere, dukker opp. Kong Frederik den 6. av Danmark-Norge sier ja til et norsk universitet den 2. september, 1811. I 1837 bestemte man at universitetet skal ligge her ved siden av Karl Johans gate, eller Slotsveien, som det het i 1837. Plassen ble hetende «Universitetsplassen». Vi finner også for eksempel Stortinget rett i nærheten her, sammen med universitetsbygningene. Tanken var å bringe byen nærmere det nye slottet. Kanskje så du et glimt av Slottet, i enden av Karl Johan, på veien inn hit?

Norge skal nå få et eget universitet, men hvem skal få oppgaven med å tegne bygget? Ved Den Kongelige Tegneskole, som var en av forløperne til den nåværende Kunsthøgskolen i Oslo, hadde en student, Christian Henrich Grosch, utmerket seg. Etter et opphold i København, hvor han tilegnet seg en arkitektgrad, kom han hjem til Norge som en av de få med denne utdannelsen. Han ble dermed plukket ut som arkitekten for det nye, norske universitetet. Oppdraget gjorde han likevel ikke helt alene. Grosch ble sendt til Berlin for å dele tegninger og ideer med den anerkjente arkitekten Karl Friedrich Schinkel. Schinkel skulle også godkjenne tegningene til Grosch. Trapperommet du gikk igjennom, på veien opp hit, er i høy grad Schinkels verk. Det er forvekslende likt trapperommet i «Altes Museum» i Berlin, som er tegnet av Schinkel i 1825. Trapperommet skulle være åpent, harmonisk. Det skulle ha karakteristiske, greskinspirerte søyler, i ny-klassisistisk stil. Inspirasjonen fra det greske kommer også fra en tanke om at det greske var et symbol på opplysning og demokrati. Dette var noe man ønsket at disse bygningene skulle utstråle: dette er bygg for det norske folk. Byggearbeidet startet i 1841 og ble avsluttet i 1852.

Byggingen og finansieringen av Aulafløyen

Trapperommet du gikk igjennom på vei inn hit, ble ferdig på 1800-tallet, etter Grosch og Schinkels tegninger. Det samme gjelder fløyene til høyre og venstre. På Grosch og Schinkels tegninger var det plass til utvidelse av bygget, bakover mot bakhagen, her du står nå, dersom man skulle ønske å bygge ut senere. Denne utvidelsen kom i anledning 100-årsjubileumet til universitetet, i 1911. Universitetet trengte en aula.

Et særpreg ved Aulaen, var at finansieringen for å bygge den, kom fra en rekke ulike steder. Flere ulike folk ga private donasjoner. Dette spleiselaget understreker idealet om at dette skulle være en festsal for folket. Flere norsk-amerikanere, med sin tette tilknytning til Norge, hadde også et ønske om å gi en donasjon til universitetet. Det var universitetets første rektor, Waldemar Brøgger, sitt forslag å bruke disse donasjonene som Aulaens startkapital.

Aulaen kunne bli et nytt møtested for universitetet og for byens befolkning! Bygget skulle også ha en samfunnsfunksjon hvor kunst og kunnskap sammen skulle bidra til folkets dannelse. Det nærmet seg 100 år siden Kong Frederik den 6. hadde sagt ja til et universitet i Norge, og dermed passet det også bra å bygge Aulaen nå. I denne prosessen blir arkitektene

Holger Sinding-Larsen, bygningsinspektør ved universitetet og Harald Bødtker, ekspert på gresk stil, involvert. Aulaen blir innviet 2. september 1911, på 100-årsdagen til Universitetet i Oslo.

Aulafløyens uttrykk

Hvis du ser på den 8,5 meter høye bronsedøren du kom inn igjennom, leder den inn mot inngangen og søylehallen, her du nå står. Denne hallen skulle opprinnelig tjene både som eksamenssal, og garderobe. Kanskje hengte du jakken din fra deg her? Garderobe her har vi altså fortsatt med i over 100 år.

Hvis du tar en ekstra titt på søylene, kan du se at de er litt tykkere i bunnen, enn på toppen. Dette er et kjennetegn på doriske søyler. Søylesalen har to rekker med doriske marmorsøyler, og er inspirert av antikkens tempelarkitektur. Arkitektene Sinding-Larsen og Bødtker trakk veksel på nettopp tempelarkitektur, fordi man skulle føle at det ikke var hvilket som helst rom man kom inn i. Dette var et rom man skulle ha respekt for, og kanskje til og med litt ærefrykt.

På langveggen slipper høye vinduer inn lys, og rommet domineres av tre store krystallysekroner i taket fra den franske krystallprodusenten Baccarat, som har levert lysekroner siden 1700-tallet. I spleiselaget til Aulaen ble lysekrone gitt i gave av etterkommerne til forretningsmannen Thorvald Meyer. Disse henger som ledestjerner inn mot Aulaen. På toppen av de doriske søylene ser du også geometriske figurer malt i rødt og gull – disse ornamentene er inspirasjon hentet fra Egypt. Søylehallens glitrende festpreg står i kontrast til Aulaens kjølige verdighet.

Forhallen og Aulaen

Hvis vi nå beveger oss mot de store, røde forhengene, videre inn mot Aulaen, ser vi at denne åpningen også er veldig svær og bred, i likhet med den døren du kom inn. Åpningen leder til forhallen, og hvis du går inn hit, er det et galleri rett over deg. Du ser kanskje at takhøyden er lavere, og at det er litt mørkere her, enn inne i Aulaen? Forhallen fungerer derfor som en dempet, og stemningsskapende sluse. Dette virkemiddelet er også hentet fra klassisk tempelarkitektur; lavt ved inngangen, før hovedrommet kan brette seg ut. I kontrast åpner Aulaen seg med rom og lys gjennom de tunge doriske søylene som bærer galleriet. La oss bevege oss lenger inn i rommet.

Hvis du ser deg rundt, ser du at rommet faktisk ikke har noen vinduer. Taket består av ruter av matt glass, med elektriske lamper bak, og disse etterligner dagslys. Her kan man hevde at tanken bak en slik løsning, var at publikum på en side bokstavelig talt skulle bli lyst opp. Men også at man på en annen side, metaforisk, skulle bli opplyst, dersom man kom til denne salen. Det er jo tross alt universitetets festsal!